

Sygn. akt IV KS 3/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Olga Tyburc - Żelazek

w sprawie **A. S.**,

oskarżonego o czyn z art. 300 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 kwietnia 2022 r.,

skargi prokuratora na wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 grudnia 2021 r.,

sygn. akt VI Ka (...), uchylający wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 27 września

2021 r., sygn. akt II K (...), i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi
Okręgowemu w K.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w P. z dnia 27 września 2021 r., sygn. akt II K (...), AA. S. został uznany za winnego tego, że w dniu 14 listopada 2014 r. w P., będąc w sytuacji grożącej mu niewypłacalności, udaremnił zaspokojenie swoich wierzycieli w ten sposób, że na podstawie aktu notarialnego z dnia 14 listopada 2014 r., Repetytorium A numer (...), sporządzonego w Kancelarii Notarialnej w P. dokonał częściowego podziału

małżeńskiego majątku wspólnego poprzez przeniesienie na wyłączną własność swojej żony E. S. składników swojego majątku w postaci udziału w nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) o wartości łącznej 920 800 zł oraz majątku ruchomego o wartości łącznej 50 000 zł, a to:

- S. N., który posiadał wymagalną wobec niego wierzytelność w kwocie 100 000 zł oraz 85 000 euro wynikającą z zawartej umowy pożyczki z dnia 11 kwietnia 2013 r.,
- firmę E. sp. z o.o. z siedzibą w K., która nabyła wymagalną wobec niego wierzytelność pieniężną w kwocie 23 380 zł, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 300 § 1 k.k. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1). Ponadto A. S. został uznany za winnego tego, że w dniu 28 czerwca 2016 r. w K., działając w celu udaremnienia wykonania orzeczeń sądowych, na podstawie aktu notarialnego z dnia 28 czerwca 2016 r., Repetytorium A numer (...), sporządzonego w Kancelarii Notarialnej w K., sprzedał innej osobie za kwotę 95 000 zł zagrożoną zajęciem nieruchomości lokalową, objętą księgą wieczystą nr (...) której był współwłaścicielem, czym udaremnił zaspokojenie swoich wierzycieli, a to:
 - S. N., na rzecz którego zasądzono od A. S. na mocy nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w K. z dnia 19 lutego 2015 r., sygn. akt I Nc (...), kwotę 532060,34 zł, uchylonego następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 marca 2019 r., sygn. akt I C (...), na mocy którego zasądzono na rzecz S. N. od A. S. kwotę 363590,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami,
 - Huty „M.” sp. z o.o. z siedzibą w O., na rzecz którego to podmiotu zasądzono od A. S. na mocy wyroku Sądu Okręgowego w K., z dnia 20 marca 2015 r., sygn. akt XIV GC (...), kwotę 133955,81 zł wraz z ustawowymi odsetkami,
 - A. z siedzibą w W. na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), któremu postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 31 lipca 2015 r., sygn. akt I Co (...), nadano klauzulę wykonalności, obejmującą kwotę 156 376,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami,
 - P. sp. z o.o. z siedzibą w G., na rzecz którego to podmiotu zasądzono od A. S. na mocy wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 6 października 2015 r., sygn. akt VII GC (...), kwotę 53336,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami,
 - E. sp. z o.o. z siedzibą w K., na rzecz którego to podmiotu zasądzono od A. S. na mocy nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w K. z dnia 5 lutego 2015 r., sygn. akt VII Gnc (...), kwotę 23380 zł wraz z ustawowymi odsetkami, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. Za ten czyn Sąd wymierzył mu karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 2). Kary jednostkowe zostały połączone i jako karę łączną wymierzono A. S.

karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 3). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcie o kosztach procesu (pkt 4).

Po rozpoznaniu apelacji obrońca oskarżonego i samego oskarżonego, Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 29 grudnia 2021 r., sygn. akt VI Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Jako przesłankę orzekania kasatoryjnego wskazał konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, podnosząc jednocześnie, że zarzuty apelacyjne w zakresie przyjęcia przez Sąd stanu grożącej niewypłacalności oraz udaremnienia wykonania orzeczeń sądowych nie są pozbawione podstaw.

Na powyższy wyrok kasatoryjny skargę w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k. wniósł prokurator, zaskarżając go w całości i zarzucając:

„naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. polegające na przyjęciu, iż koniecznym jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, a tym samym zaistnienie przesłanki dopuszczającej uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji przewidzianej w treści art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., podczas gdy dokładna analiza dotychczas zebranego materiału dowodowego prowadzi do wniosku przeciwnego, gdyż w sprawie nie ma w ogóle potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego, a tym bardziej przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, a wydane przez Sąd II instancji rozstrzygnięcie jest wynikiem mało wnikliwego i rzetelnego zapoznania się z materiałem dowodowym, zgromadzonym w sprawie, a znaczna część zapatrywań prawnych Sądu Odwoławczego pozostaje w rażącej sprzeczności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, co w szczególności dotyczy ustawy z dnia 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych”.

Formułując taki zarzut prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na skargę obrońca oskarżonego wniósł o jej oddalenie w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna, dlatego też Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w K..

Zarzut zawarty w skardze prokuratora jest zasadny w takim zakresie, w jakim wskazuje na naruszenie przez Sąd odwoławczy art. 437 § 2 k.p.k. z powodu przyjęcia, że w sprawie zachodzi konieczność uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego

rozpoznania w oparciu o przesłankę konieczności powtórzenia na nowo przewodu w całości. Natomiast zasadność tej części zarzutu i argumentacji zawartej w skardze, która stanowi polemikę z poglądami Sądu odwoławczego w kwestii wykładni przepisów prawa handlowego oraz możliwości przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej za czyny z art. 300 § 1 k.k. oraz z art. 300 § 2 k.k., pozostaje poza zakresem kognicji Sądu Najwyższego przyznanej w ramach rozpoznawania skargi. Znaczna część argumentacji zawartej w skardze prokuratora dotyczy bowiem nie tego, dlaczego nie jest zasadne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, ale koncentruje się na merytorycznym wykazaniu, że znamiona przestępstwa zostały spełnione, a ustalenia faktyczne w ich zakresie są trafne i wystarczające. Tymczasem zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bardzo ograniczony. Sąd Najwyższy poprzestaje na badaniu, czy zaistniały podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Przedmiotem postępowania skargowego nie jest merytoryczne badanie prawidłowości przeprowadzonej kontroli odwoławczej w aspekcie uchybień zarzucanych w apelacji. Sąd Najwyższy nie może zatem badać merytorycznej trafności rozstrzygnięcia, ale tylko to, czy efektem takiego rozpoznania apelacji, jakiego dokonał sąd odwoławczy, musi być uchylenie wyroku z uwagi na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., IV KS 23/21; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2021 r., IV KS 5/21). Niedopuszczalne jest zatem, aby Sąd Najwyższy rozpoznając skargę samodzielnie ocenił, czy w świetle poczynionych ustaleń faktycznych i materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona przestępstwa. Tymczasem z treści uzasadnienia skargi zdaje się wynikać taka intencja jej autora.

Oceniając zasadność uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, trzeba stwierdzić, że powoływana przez Sąd Okręgowy przesłanka konieczności powtórzenia na nowo przewodu w całości nie zmaterializowała się. Sąd ten przedstawił własne rozumienie pojęcia „konieczności powtórzenia przewodu w całości” zawartego w art. 437 § 2 k.p.k., wyraźnie utożsamiając je z potrzebą uzupełnienia postępowania dowodowego, ewentualnie z potrzebą dokonania odmiennej oceny dowodów. Według Sądu Okręgowego takie rozumienie ww. pojęcia wynika z braku możliwości kwestionowania ustaleń faktycznych w postępowaniu kasacyjnym i koresponduje z zasadą prawa do dwuinstancyjnego postępowania (pkt 5.3.1.2.1. formularza uzasadnienia wyroku). Nie jest to pogląd trafny. W uchwale w sprawie I KZP 3/19 (OSNK 2019, z. 6, poz. 31) Sąd Najwyższy słusznie przyjął, że „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd

odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji”. Jednocześnie Sąd Najwyższy w wielu judykatach powtarzał, że ani konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego, ani też potrzeba odmiennej oceny dowodów nie przesądza o zaistnieniu tej przesłanki (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2020 r., III KS 9/20; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2020 r., I KS 2/20).

Sąd Okręgowy w K. wiąże konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości z błędną oceną zgromadzonych w sprawie dowodów lub niepełnymi ustaleniami faktycznymi w zakresie majątku A. S., odnosząc je przede wszystkim do realizacji znamienia przestępstwa z art. 300 § 1 k.k. w postaci pozostawiania „w stanie grożącej niewypłacalności” i z art. 300 § 2 k.k. w postaci „udaremnienia roszczeń wierzycieli”. Wprost Sąd Okręgowy podniósł, że potrzebę powtórzenia na nowo przewodu w całości dostrzega „celem zgromadzenia kompletnego materiału dowodowego, który da podstawę do prawidłowej oceny zachowania oskarżonego w zakresie zarzucanych mu czynów”.

W obecnie funkcjonującym modelu postępowania odwoławczego sąd II instancji ma pełne prawo zarówno do uzupełniania materiału dowodowego, jak i do dokonywania nowej, odmiennej niż uczynił to sąd *meriti* oceny zgromadzonych dowodów oraz czynienia nowych ustaleń faktycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2020 r., I KS 7/20). Jak już wspomniano, Sąd Najwyższy konsekwentnie stoi również na stanowisku, że odmienna ocena dowodów nie jest podstawą do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2020 r., III KS 18/20; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2020 r., I KS 2/20; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2019 r., V KS 14/19). Tymczasem argumentacja zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku sprowadza się właśnie do wskazania na potrzebę ponownej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, ewentualnie przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego. Zdaniem Sądu Okręgowego ustalenie sytuacji majątkowej oskarżonego jako „złej” na podstawie zeznań A. C., zaświadczenia z B. sp. z o.o., oświadczenia majątkowego, pisma Starosty P., akt komorniczych KM (...), informacji z ZUS, informacji z Urzędu Skarbowego, było niewystarczające. Sąd powołuje się m.in. na to, że nie przeprowadzono dowodu z dokumentów finansowych spółki B.. Tymczasem, jak prawidłowo podnosi prokurator w skardze, w aktach sprawy znajdują się

kopie akt postępowania cywilnego prowadzonego przed Sądem Okręgowym w K. o sygn. I C (...), w których zostały zgromadzone roczne sprawozdania finansowe przedmiotowej spółki (k. 779-783). W aktach tych znajdują się także dokumenty finansowe prowadzonej przez oskarżonego działalności gospodarczej pod firmą I. (k. 743-744). Ponadto w aktach są też kopie akt postępowania przed Sądem Okręgowym w K. o sygn. I C (...), w których, jak słusznie zauważa skarżący, znajduje się informacja z KRS, z której wynika prowadzenie trzech bezskutecznych egzekucji przeciwko spółce (k. 541-544). Zdaniem Sądu odwoławczego przy ustalaniu stanu majątkowego oskarżonego należało ponadto wziąć pod uwagę m.in. majątek ruchomy w postaci samochodów. Sąd powołuje się w tym względzie na postanowienie o podziale sumy pieniężnej uzyskanej w wyniku licytacji tych pojazdów (k. 165). W dalszej kolejności Sąd Okręgowy powołuje się na wartość PHU B. sp. z o.o., stopień rzeczywistego wpływu czynności rozporządzającej z pierwszego z zarzucanych oskarżonemu czynów, czy stan majątku oskarżonego w dniu 28 czerwca 2016 r., tj. w dacie drugiego z zarzucanych mu czynów. W odniesieniu do wszystkich tych okoliczności Sąd odwoławczy powołuje się na konkretne dowody zgromadzone w aktach sprawy i okoliczności z nich wynikające (m.in. umowa pożyczki k. 12; akta komornicze k. 165-167; 195-358). Co do tych okoliczności Sąd Okręgowy podnosi, że Sąd Rejonowy się do nich nie odniósł lub że uszły one jego uwadze. Jednakże w obecnym modelu postępowania odwoławczego nie jest to powód, aby wydać wyrok kasatoryjny. W zaistniałej sytuacji Sąd odwoławczy powinien sam dokonać oceny zgromadzonego materiału dowodowego, i jeżeli zakresowo uznał ją za błędną, ustosunkować się do okoliczności, które pominął Sąd I instancji, ewentualnie przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe w zakresie w jakim uzna to za zasadne. Tymczasem Sąd odwoławczy nie przeprowadził postępowania dowodowego w żadnym zakresie. Z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w żadnym razie nie wynika, aby istniała konieczność ponownego przeprowadzenia wszystkich, czy chociażby większości dowodów już przeprowadzonych w sprawie. Sąd ten nie wykazał też, aby dotychczas zgromadzone dowody zostały przeprowadzone z naruszeniem prawa. Wręcz przeciwnie, w zdecydowanej większości ujętych w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego argumentów Sąd odwoławczy powołuje się na okoliczności wynikające z akt sprawy. Nie ma zatem procesowych przeszkód, aby po przeprowadzeniu niezbędnych czynności dowodowych w instancji odwoławczej Sąd ten wydał orzeczenie merytoryczne.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

